

Crnogorska Vlada nije u finalnoj verziji Detaljnog prostornog plana za Termoelektranu Pljevlja definisala sve lokacije na kojima se planira odlaganje pepela

Skupštinski Zakonodavni odbor dao je juče „zeleno svjetlo“ za tri ugovora u vezi koncesije za istraživanje i proizvodnju nafte i gasa u crnogorskom podmorju, uprkos tome što su pojedine odredbe u njima zakonski problematične i što se radi o jednom od najkontroverznijih Vladinih projekata, koji može imati dalekosežne negativne posledice na turizam, kao stratešku razvojnu granu države i uticati na morski ekosistem.

Iz izvještaja sa sjednice Zakonodavnog odbora proizilazi da je zauzet stav da se na plenumu glasa shodno članu 91 stav 1 Ustava Crne Gore, koji propisuje da „Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika na sjednici kojoj prisustvuje više od polovine svih poslanika, ako Ustavom nije drugačije određeno“.

To znači da će na plenumu za izglasavanje odluke o dodjeli koncesije za tri ugovora o istraživanju nafte i gasa biti dovoljna prosta većina poslanika, iako se iz njihovog pažljivog čitanja može zaključiti da bi realizaciju projekta u značajnoj mjeri finansirali građani kroz tarife za gorivo i gas. Dakle, radi se o pravnom odnosu koji utiče na materijalne obaveze građana, za šta je potrebna dvotrećinska većina svih poslanika.

Vlada je u februaru ove godine odobrila koncesione ugovore sa italijansko-ruskim konzorcijumom Eni i Novatek koji u prvoj fazi treba da istražuju da li u crnogorskom podmorju ima nafte ili gasa, ali ugovori sadrže više problematičnih odredbi kojima se na štetu javnog interesa favorizuju naftne kompanije.

U tom smislu, posebno je indikativna odredba kojom se definiše viša sila u ugovoru, pa su uz uobičajena navođenja prirodnih pojava ili nepogoda, ratova, prekograničnih neprijateljstava, blokada, građanskih nemira, radničkih štrajkova, propisana i „nezakonita djelovanja države“. Takvim određenjem nije dovoljno zaštićen javni interes i ono daje prostor naftnim kompanijama za široko tumačenje u slučaju sporova.

Pored toga, u finalnu verziju ugovora o koncesiji Vlada je naknadno ubacila da se pod višom silom podrazumijevaju i „međunarodne sankcije koje se primjenjuju na Crnu Goru i koje Crna Gora sprovodi“. Ovog dijela nije bilo u nacrtu ugovora, a kada se ima u vidu da je jedan od potpisnika ugovora ruska firma Novatek i sankcije koje je nedavno Crna Gora uvela prema Rusiji, jasno je da ona u praksi omogućava ruskoj kompaniji da ne počne sa realizacijom ugovora, sve dok one postoje.

Osim toga, finalnom verzijom ugovora je naftnim kompanijama, na lokacijama na kojima će izvoditi operacije u vezi istraživanja i eventualne proizvodnje, dato pravo korišćenja vazdušnog prostora, iako toga nije bilo u prvobitnom nacrtu ugovora. Takođe, ugovori predviđaju da na tim lokacijama treća lica ne mogu koristiti morsku površinu ili morsko dno ukoliko to utiče na proizvodnju ili istraživanje ugljovodonika, što je u suštini značajno ograničavanje prava domicilnog stanovništva, posebno ribara.

Crnogorska Vlada nije u finalnoj verziji Detaljnog prostornog plana za Termoelektranu Pljevlja definisala sve lokacije na kojima se planira odlaganje pepela

Takođe, ugovorom o koncesiji se propisuje kao mjerodavno crnogorsko pravo, ali je simptomatično da se navodi da „crnogorsko pravo privrednih društava ni na koji način neće značajno negativno modifikovati ili mijenjati prava i obaveze koncesionara po osnovu ugovora između koncesionara ili prema trećim licima“, pa ispada da ugovor ima veću pravnu snagu od zakona.

Analizom ugovora je lako zaključiti da je Vlada omogućila naftnim kompanijama da se poslije samo četiri godine istraživanja povuku iz čitavog posla, a takođe je umjesto ranijeg rješenja da su kompanije dužne da plaćaju korporativni porez, sada uvela porez na dobit. Kada se ima u vidu da su i Eni i Novatek za realizaciju projekta osnovale firme u Holandiji, a već je poznat model po kojem povezane kompanije novac ka majci kompaniji izvlače tako što međusobno zaključuju ugovore o zajmu, teško je očekivati da će se u državnu kasu sliti iole značajnija suma poreza na dobit.

O svim ovim spornim odredbama u ugovorima o koncesiji za istraživanje i proizvodnju ugljovodonika članovi Zakonodavnog odbora uopšte nijesu vodili računa, iako su papreno plaćeni da brinu ne samo o zakonitosti pravnih akata, već da donose odluke koje su u javnom i interesu svih građana.

MANS je ranije više puta ukazao da bi budući projekti koji su povezani sa istraživanjem nafte i gasa, odnosno izgradnja cjevovoda u moru i na kopnu, sa pratećim postrojenjima, mogli koštati crnogorske građane više stotina miliona eura, jer će finansirati kroz veće tarife za gorivo i gas.

Konačno, osim što je kompletnu crnogorsku javnost dovela pred svršen čin, Vlada do danas nije ponudila niti jedan relevantan podatak koji pokazuje koje će biti koristi od istraživanja nafte i gasa, ali je zato već sada jasno da nema kapacitet da kontroliše velike naftne kompanije, koje se svuda u svijetu ponašaju maltene kao država u državi, kao i da projekat neće značajnije uticati na povećanje broja zaposlenih.

izvor: man.co.me